

Česká správa firmy Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m. b. H. (1945–1947)

Na území Říšské župy Sudety existovalo několik německých filmových distribučních společností. Jednou z nich byla Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m. b. H. (dále DFV), která měla své sídlo ve čtvrti Střekov v Ústí nad Labem. Kdy tato společnost vznikla, není z archivních pramenů doposud známo.

Filmové distribuční společnosti a kinosály v Říšské župě Sudety byly ve svých obchodních aktivitách ze strany Třetí říše omezovány častou změnou předpisů a nařízení. Před uvedením v kinosále musel samotný filmový pás projít povolenávacím procesem ze strany filmové cenzury. Velkou váhu měla také všemocná válečná propaganda. Důsledně bylo hlídáno, aby různé propagandistické snímky nebyly na stejném místě a ve stejném čase promítány souběžně. V případě, že film z ideových důvodů nevyhovoval, byla úředně zakázána jeho další projekce a došlo k jeho stažení z distribuce. U nacistických snímků bylo navíc

vyžadováno zhlédnutí od co největšího možného počtu diváků. Státní aparát se snažil ovlivnit diváckou návštěvnost i snížením ceny vstupného, jako tomu bylo například u tendenčního dokumentárního filmu *DEUTSCHES LAND IN AFRIKA* (1939). V tomto konkrétním případě bylo za úspěch pokládáno, pokud snímek vidělo více než dvacet procent místního obyvatelstva.¹⁾

Prakticky ihned po osvobození Československa došlo dne 9. května 1945, dle rozhodnutí České národní rady, k zabavení německého majetku. Celý proces byl pak dokončen dekretem prezidenta republiky č. 50/1945 Sb., o opatřeních v oblasti filmu, kdy proběhlo na našem území zestátnění celého kinematografického průmyslu.²⁾ Za počátek likvidace firmy DFV je možné považovat datum 23. května 1945, kdy zplnomocněnec pro správu filmových půjčoven Alois Fiala³⁾ rozhodl o zahájení likvidace. Dá se předpokládat, že v této době zde byla jmenována česká likvidační správa,

1) Leona Matoušková, *Kinematografie v Říšské župě Sudety 1938–1945. Diplomová práce*. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně 2001, s. 33–48.

2) Jiří Havelka, *Čs. filmové hospodářství*. Praha: Český filmový ústav 1970, s. 5–37.

3) Za Protektorátu Čechy a Morava působil A. Fiala jako ředitel společnosti Elekta. Po převratu v roce 1945 se stal nakrátko zmocněncem ministra informací pro správu filmových půjčoven. V roce 1947 odešel do USA, kde pracoval jako čs. zástupce pro dovoz amerických filmů. Později žil v Austrálii a v Rakousku, kde vlastnil několik kin. Národní filmový archiv (NFA), f. Elekta a. s., inv. č. 152, Personální a výplatní listy Alois Fiala; Jiří Havelka, *Kdo byl kdo v československém filmu před r. 1945*. Praha: Československý filmový ústav 1977, s. 58.

kteřá zajišťovala kromě běžné agendy i správu skladů, kam byly postupně převáženy filmové pásy a další movitý majetek. Spolu s DFV byly zplnomocněncem určeny k likvidaci i společnosti Märkische Filmgesellschaft m. b. H., Union-Tonfilm-Ges. m. b. H z Chabařovic a Jowa-Film, která měla své sídlo v nedalekých Teplicích.⁴⁾

Po převzetí společností DFV českou správou měli pracovníci na příkaz zmocněnce provést kontrolu účetnictví a zajistit uhrazení veškerých pohledávek. Součástí agendy bylo i zajištění bankovních účtů poboček společnosti v Trutnově, Liberci a Šumperku. Česká správa dále požadovala navrácení veškerých německých filmových distribučních kopií, které se měly dle předpokladu stát majetkem Filmového archivu.⁵⁾ Ve skutečnosti však tato instituce podle částečně dochované kartotéky převzala pouze některé snímky.⁶⁾

Na počátku srpna 1947, kdy už probíhala konečná fáze likvidace firmy DFV, převedla z neznámých důvodů česká správa vybrané filmové kopie do správy Státní půjčovny filmů.⁷⁾ K tomuto účelu byl vyhotoven podrobný soupis filmového materiálu, kterého se podařilo shromáždit téměř dva tisíce kusů.⁸⁾ Na seznamu se například nacházel tendenční film OHM KRÜGER (1941), za který

obdržel v roce 1941 Mussoliniho pohár nacistický režisér Hans Steinhoff.⁹⁾ Dále za zmínku stojí i ceněné barevné přírodovědné dokumentární filmy BARVA OCHRANOU ZVÍŘAT (1943) a PESTRÝ ŽIVOT V HLUBINÁCH (1943), které produkovala filmová společnost Ufa-Filmkunst z Berlína. Oba snímky režíroval uznávaný německý filmový režisér a zoolog Ulrich Karl Traugott Schulz.¹⁰⁾

Všechny distribuční kopie DFV se bohužel nepodařilo zachránit, jelikož na konci druhé světové války panovaly v Sudetech velmi komplikované poměry. Část viny padá na Rudou armádu, která si při pobytu v Benešově nad Černou (okres Kaplice) ilegálně odvezla veškeré filmové pásy z místního kinosálu.¹¹⁾ Obdobně pak totéž vojsko odcizilo ze zvukového kina Odboj v Lanškrouně kromě filmových snímků také vybavení projekční kabiny, rozhlasový přijímač a motocykl značky Jawa.¹²⁾ Ztrátu filmů v Benešově nad Ploučnicí pak způsobil samotný správce Městského biografu, když chybně odeslal filmovou zásilku do sídla společnosti Elekta na Praze 2.¹³⁾

Přestože je archivní fond Česká správa firmy DFV velmi torzovitý, představuje zajímavý pramen pro dějiny německých filmových společností na území bývalé Říšské župy Sudety. K samotné

4) NFA, f. Česká správa firmy Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m. b. H, inv. č. 1, Ohlášení o zahájení likvidace německých firem z července 1945.

5) NFA, f. Česká správa firmy Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m. b. H, inv. č. 2, Pověření Květoslava Radimského ze dne 10. července 1945.

6) NFA, f. Česká správa firmy Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m. b. H, inv. č. 5, Fragment skladové kartotéky se záznamem o předání Filmovému archivu.

7) NFA, f. Česká správa firmy Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m. b. H, inv. č. 3, Záznam o předání filmového skladiště německých filmů bez titulků bývalé firmy D. F. V. v Ústí nad Labem — Střekovské provedeném v dnech 31. 7. až 2. 8. 1947.

8) NFA, f. Česká správa firmy Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m. b. H, inv. č. 4, Soupis všech filmů ve skladišti s údaji o redistribuci 1947.

9) Anon., Zkoušené filmy. *Věstník Českomoravského Filmového ústředí* 1, 1941, č. 5 (5. 7.), s. 2.

10) Vice o tomto režisérovi například zde: Maren Möhring — Massimo Perinelli — Olaf Stieglitz, *Tiere im Film: Eine Menschheitsgeschichte der Moderne*. Kolín nad Rýnem: Böhlau-Verlag GmbH 2009, s. 180.

11) „[...] Taktéž se zde nenacházejí žádné filmy německé. Tyto byly odvezeny ruským vojskem. Počet a názvy filmů nebylo možné zjistit [...]“, NFA, f. Česká správa firmy Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m. b. H, inv. č. 9, Dopis Místní správní komise v Benešově nad Černou ze dne 10. dubna 1946.

12) NFA, f. Česká správa firmy Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m. b. H, inv. č. 19, Dopis adresovaný české správě Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m. b. H v Ústí nad Labem ze dne 31. května 1946.

13) NFA, f. Česká správa firmy Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m. b. H, inv. č. 9, Dopis národního správce Městského biografu v Benešově nad Ploučnicí ze dne 30. října 1945.

struktúre spoločnosti DFV se zde mnoho neza-chovalo, proto lze jen předpokládat, jak velký byl rozsah obchodních aktivit. Pro badatele může být cenným zdrojem informací kartotéka zapůjčených filmů (sestavená v letech 1945–1946), kde lze dohledat názvy a sídla kinosálů, kam byly za dob okupace pohraničí distribuovány filmové pásy.¹⁴⁾ Obdobně lze využít pro výzkum i poválečnou korespondenci s jednotlivými správci kin, v níž lze vysledovat komplikovaný průběh likvidace německé distribuční společnosti na našem území.

Luboš Marek

14) NFA, f. Česká správa firmy Deutsche Filmvertriebsgesellschaft m. b. H, inv. č. 30, Kartotéka zapůjčených filmů z let 1945–1946.